WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)
z dnia 14 kwietnia 2005 r. *

W sprawie C-519/03

mającej za przedmiot skargę o stwierdzenie, na podstawie art. 226 WE, uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, wniesioną w dniu 12 grudnia 2003 r.,

Komisja Wspólnot Europejskich, reprezentowana przez D. Martina, działającego w charakterze pełnomocnika, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona skarżąca,

przeciwko

Wielkiemu Księstwu Luksemburga, reprezentowanemu przez S. Schreinera, działającego w charakterze pełnomocnika, wspieranego przez H. Duponga, avocat,

strona pozwana,

* Język postępowania: francuski.

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: A. Borg Barthet (sprawozdawca), pełniący obowiązki prezesa trzeciej izby, J.-P. Puissochet, S. von Bahr, U. Lõhmus i A. Ó Caoimh, sędziowie,

rzecznik generalny: A. Tizzano,
sekretarz: M.-F. Contet, główny administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 24 listopada 2004 r.,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na rozprawie w dniu 18 stycznia 2005 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 W swojej skardze Komisja Wspólnot Europejskich domaga się, aby Trybunał stwierdził, iż przyjmując art. 7 ust. 2 oraz art. 19 akapit piąty ustawy z dnia 12 lutego 1999 r. w sprawie utworzenia urlopu rodzicielskiego oraz urlopu z przyczyn

rodzinnych (zwanej dalej „ustawą z 1999 r."), wprowadzonej do luksemburskiego porządku prawnego przez art. XXIV ustawy z 12 lutego 1999 r. w sprawie wykonania narodowego programu na rzecz zatrudnienia 1998 (*Mémorial* A 1999, str. 190), artykuły, które dotyczą odpowiednio:

— zastąpienia urlopu rodzicielskiego urlopem macierzyńskim i

— daty, od której począwszy przyznaje się indywidualne prawo do urlopu rodzicielskiego,

Wielkie Księstwo Luksemburga uchybiło swoim zobowiązaniom wynikającym z klauzuli 2 pkt 1 porozumienia ramowego w sprawie urlopu rodzicielskiego (zwanego dalej „porozumieniem ramowym"), które zamieszczone jest w załączniku do dyrektywy Rady 96/34/WE z dnia 3 czerwca 1996 r. w sprawie porozumienia ramowego dotyczącego urlopu rodzicielskiego zawartego przez UNICE, CEEP oraz ETUC (Dz.U. L 145, str. 4).

Ramy prawne

Uregulowania wspólnotowe

2 Artykuł 2 ust. 1 dyrektywy 96/34 przewiduje, iż państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania dyrektywy najpóźniej do dnia 3 czerwca 1998 r.

3 Klauzula 2 ust. 1 porozumienia ramowego ma następujące brzmienie:

„Niniejsze porozumienie, z zastrzeżeniem klauzuli 2.2., przyznaje pracownikom, mężczyznom i kobietom, indywidualne prawo do urlopu rodzicielskiego z powodu urodzenia bądź przysposobienia dziecka, aby umożliwić im opiekę nad dzieckiem przez co najmniej trzy miesiące, do czasu osiągnięcia przez dziecko określonego wieku, maksymalnie 8 lat, zgodnie z ustaleniami państw członkowskich i/lub partnerów społecznych".

Uregulowania krajowe

4 Artykuł 7 ust. 2 ustawy z 1999 r. stanowi:

„W przypadku gdy ciąża lub przysposobienie dziecka, dające uprawnienie odpowiednio do urlopu macierzyńskiego lub urlopu z racji przysposobienia, ma miejsce w trakcie urlopu rodzicielskiego, urlopy te zastępują urlop rodzicielski, który ulega zakończeniu".

5 Artykuł 19 akapit piąty tej ustawy przewiduje:

„Na przepisy rozdziału 1 o urlopie rodzicielskim mogą powołać się rodzice dzieci urodzonych po 31 grudnia 1998 r. lub co do których wszczęto po tejże dacie postępowanie o przysposobienie przed właściwym sądem".

6 Zgodnie z treścią art. 10 akapit szósty ustawy z 1999 r., w jej brzmieniu wynikającym z ustawy z dnia 21 listopada 2002 r. w sprawie [...] zmiany ustawy z dnia 12 lutego 1999 r. w sprawie wprowadzenia urlopu rodzicielskiego oraz urlopu z przyczyn rodzinnych (*Mémorial* A 2002, str. 3098, zwanej dalej „ustawą z 2002 r."):

„Ostateczna odmowa przyznania przez Kasę [krajową świadczeń rodzinnych] świadczenia przewidzianego w art. 8 nie przesądza o ewentualnym przyznaniu przez pracodawcę urlopu rodzicielskiego na warunkach przewidzianych dyrektywą 96/34 [...]".

Postępowanie poprzedzające wniesienie skargi

7 Pismem z dnia 16 maja 2001 r., stanowiącym wezwanie do usunięcia uchybienia, Komisja poinformowała Wielkie Księstwo Luksemburga, iż uważa ona, że art. 7 ust. 2 oraz art. 19 akapit piąty ustawy z 1999 r. są niezgodne z dyrektywą 96/34.

8 Rząd luksemburski udzielił odpowiedzi na to wezwanie do usunięcia uchybienia pismem z dnia 26 lipca 2001 r., w którym zakwestionował on zarzucane uchybienie.

9 W dniu 13 listopada 2002 r. Komisja wystosowała do Wielkiego Księstwa Luksemburga uzasadnioną opinię, w której stwierdziła, iż ustawa z 1999 r. nie jest w dalszym ciągu zgodna z prawem wspólnotowym jeśli chodzi o zastąpienie urlopu rodzicielskiego urlopem macierzyńskim oraz o datę, od której począwszy

przysługuje indywidualne prawo do urlopu rodzicielskiego. W tejże uzasadnionej opinii Komisja wezwała powyższe państwo członkowskie do podjęcia niezbędnych środków w celu dostosowania się do tej opinii w terminie dwóch miesięcy od daty jej doręczenia.

10 W dniu 19 maja 2003 r. władze luksemburskie powiadomiły Komisję o ustawie z 2002 r. Według Służby Prawnej Komisji, Komisja nie otrzymała tego zawiadomienia w dniu wniesienia niniejszej skargi.

11 W tych okolicznościach Komisja, która nie miała w swoim posiadaniu żadnych informacji odnośnie do dostosowania spornych przepisów krajowych do dyrektywy 96/34, postanowiła wnieść niniejszą skargę.

Skarga

W przedmiocie dopuszczalności

Argumentacja stron

12 Rząd luksemburski podnosi niedopuszczalność skargi, twierdząc, iż jest ona bezprzedmiotowa, ponieważ Wielkie Księstwo Luksemburga usunęło zarzucane mu uchybienie poprzez zmianę ustawy z 1999 r. wynikającą z ustawy z 2002 r., która weszła w życie, zanim upłynął dwumiesięczny termin wyznaczony w uzasadnionej opinii.

13 Rząd ten podnosi, iż skarga jest niedopuszczalna również z tego powodu, że Komisja oparła swój wniosek na błędnych przesłankach, ponieważ nie wzięła pod uwagę skierowanej do niej odpowiedzi na uzasadnioną opinię, która to odpowiedź została zagubiona przez służby tej instytucji.

14 W swojej duplice Wielkie Księstwo Luksemburga dodaje, iż wyznaczony mu w uzasadnionej opinii dwumiesięczny termin na dostosowanie przepisów krajowych do dyrektywy 96/34 nie był rozsądnym terminem, z uwagi na to, iż nie było możliwe przystąpienie do wymaganych przez Komisję zmian ustawodawczych w tak krótkim okresie.

15 Komisja wyraża przede wszystkim ubolewanie, iż odpowiedź na uzasadnioną opinię, jaką w dniu 13 czerwca 2003 r. skierowało Wielkie Księstwo Luksemburga do pani komisarz Diamantopoulou, nie została przekazana do sekretariatu generalnego tej instytucji, który to sekretariat mógłby zawiadomić o niej Służbę Prawną Komisji.

16 Komisja przypomina następnie orzecznictwo Trybunału, zgodnie z którym istnienie uchybienia winno być oceniane według sytuacji, w jakiej znajdowało się państwo członkowskie w chwili upływu terminu wyznaczonego w uzasadnionej opinii. Orzecznictwo to potwierdza zdaniem Komisji jej prawo do podtrzymania skargi, w przypadku kiedy państwo to dokona usunięcia uchybienia dopiero po upływie terminu wyznaczonego w uzasadnionej opinii (zob. podobnie wyrok z dnia 12 września 2002 r. w sprawie C-152/00 Komisja przeciwko Francji, Rec. str. I-6973, pkt 15). Prawo to istnieje a fortiori w przypadku, kiedy państwo to nie usunie uchybienia po upływie powyższego terminu.

17 Wreszcie Komisja podnosi, że niewzięcie pod uwagę odpowiedzi władz luksemburskich na uzasadnioną opinię nie ma wpływu na dopuszczalność skargi oraz nie

stanowi naruszenia prawa do obrony (zob. podobnie wyrok z dnia 19 maja 1998 r. w sprawie C-3/96 Komisja przeciwko Niderlandom, Rec. str. I-3031, pkt 20).

Ocena Trybunału

18 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem istnienie uchybienia winno być oceniane według sytuacji, w jakiej znajdowało się państwo członkowskie w chwili upływu terminu wyznaczonego w uzasadnionej opinii terminowi (zob. w szczególności wyroki z dnia 4 lipca 2002 r. w sprawie C-173/01 Komisja przeciwko Grecji, Rec. str. I-6129, pkt 7, oraz z dnia 10 kwietnia 2003 r. w sprawie C-114/02 Komisja przeciwko Francji, Rec. str. I-3783, pkt 9).

19 Ponadto w orzecznictwie utrwalił się pogląd, iż Komisja ma interes we wniesieniu skargi na podstawie art. 226 WE, nawet jeśli zarzucane państwu członkowskiemu naruszenie zostało usunięte po upływie terminu wyznaczonego w uzasadnionej opinii (zob. podobnie wyrok z dnia 21 czerwca 1988 r. w sprawie 283/86 Komisja przeciwko Belgii, Rec. str. 3271, pkt 6).

20 Przede wszystkim w niniejszej sprawie kwestia tego, czy przed upływem terminu wyznaczonego w uzasadnionej opinii ustawa z 2002 r. usunęła zarzucane uchybienia i czy w następstwie tego skarga stała się przed jej wniesieniem bezprzedmiotowa, jest zagadnieniem, które winno być zbadane w ramach analizy zasadności skargi.

21 Następnie Wielkie Księstwo Luksemburga nie może opierać się ani na braku uwzględnienia jego odpowiedzi na uzasadnioną opinię, ani na przekroczeniu terminu przekazania tejże odpowiedzi do sekretariatu generalnego Komisji, aby uzasadnić podnoszony przez nie przeciwko skardze zarzut niedopuszczalności.

W istocie Trybunał orzekł już, iż niewzięcie pod uwagę odpowiedzi na uzasadnioną opinię nie jest decydujący. I tak w punkcie 20 ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Niderlandom Trybunał orzekł, iż nawet przy założeniu, że postępowanie sądowe zostało wszczęte w drodze skargi Komisji z nieuwzględnieniem ewentualnych nowych okoliczności faktycznych lub prawnych przytoczonych przez zainteresowane państwo członkowskie w jego odpowiedzi na uzasadnioną opinię, prawo tego państwa do obrony nie zostaje z tego powodu naruszone.

22 Wreszcie co się tyczy zarzutu opartego na nieadekwatności dwumiesięcznego terminu, jaki został w uzasadnionej opinii wyznaczony Wielkiemu Księstwu Luksemburga, zarzut ten został po raz pierwszy podniesiony w duplice i nie opiera się na elementach prawnych i faktycznych, które ujawniły się w trakcie postępowania.

23 Zarzut ten jest zatem niedopuszczalny.

24 Z powyższego wynika, iż skarga Komisji jest dopuszczalna.

W przedmiocie zasadności skargi

Pierwszy zarzut

— Argumentacja stron

25 W swoim pierwszym zarzucie Komisja utrzymuje, iż art. 7 ust. 2 ustawy z 1999 r., zgodnie z którym powstające w trakcie urlopu rodzicielskiego uprawnienia do urlopu macierzyńskiego zastępują tenże urlop, który winien w ten sposób ulec

zakończeniu, jest niezgodny z klauzulą 2 pkt 1 porozumienia ramowego, w zakresie, w jakim tenże art. 7 ust. 2 przewiduje, że urlop rodzicielski winien ulec obligatoryjnie zakończeniu, w momencie kiedy rozpoczyna się urlop macierzyński, bez przyznania kobiecie możliwości przesunięcia części tego urlopu rodzicielskiego, z której nie mogła ona skorzystać.

26 W opinii Komisji urlop rodzicielski różni się od urlopu macierzyńskiego i posiada odmienny od niego cel. Kobieta, której urlop macierzyński rozpoczął się w trakcie jej urlopu rodzicielskiego, winna ze względu na indywidualne prawo do przynajmniej trzymiesięcznego urlopu rodzicielskiego, jakie jej przysługuje na podstawie klauzuli 2 pkt 1 porozumienia ramowego, mieć możliwość przesunięcia części jej urlopu rodzicielskiego, z której nie mogła ona skorzystać ze względu na jej urlop macierzyński.

27 Komisja, opierając się na zasadzie niedyskryminacji, doszła do wniosku, iż biorąc pod uwagę, że Wielkie Księstwo Luksemburga postanowiło przyznać urlop rodzicielski trwający sześć miesięcy w pełnym wymiarze czasu bądź dwanaście miesięcy w niepełnym wymiarze czasu, winno ono również przyznać tej samej długości urlop rodzicielski wszystkim osobom, które objęte są ratione personae zakresem stosowania dyrektywy 96/34, a zatem nie posiada swobody — w braku obiektywnego uzasadnienia — odmiennego traktowania tychże osób.

28 Rząd luksemburski podnosi, iż zarzucane mu naruszenie porozumienia ramowego występuje jedynie w wyjątkowo rzadkich przypadkach. Biorąc pod uwagę, iż art. 3 ust. 4 ustawy z 1999 r. nakłada na jednego z rodziców obowiązek skorzystania z urlopu rodzicielskiego bezpośrednio po urlopie macierzyńskim oraz że w większości przypadków to matka korzysta z tego urlopu, nie byłoby możliwe z punktu widzenia biologicznego, aby jej urlop rodzicielski mógł zostać przerwany przez urlop macierzyński przyznany z tytułu ponownego zajścia w ciążę.

29 Tenże rząd przyznaje, iż jeśli, z drugiej strony, ojciec byłby osobą, która składa wniosek o skorzystanie z urlopu rodzicielskiego po upływie urlopu macierzyńskiego żony, to nie można wykluczyć, iż w trakcie urlopu rodzicielskiego, z którego w późniejszej kolejności korzystałaby jego żona, mogłoby dojść do kolejnej ciąży, a w konsekwencji do urlopu macierzyńskiego, który skutkowałby przedwczesnym zakończeniem urlopu rodzicielskiego.

30 Wielkie Księstwo Luksemburga podnosi, iż usunęło ono jednakże ewentualne uchybienie, przyjmując, przed upływem terminu, który został mu wyznaczony w uzasadnionej opinii, ustawę z 2002 r., która zamieściła w ustawie z 1999 r. nową wersję art. 10. Akapit szósty tego artykułu przewiduje w istocie, iż „ostateczna odmowa przyznania przez Kasę świadczenia przewidzianego w art. 8 nie przesądza o ewentualnym przyznaniu przez pracodawcę urlopu rodzicielskiego na warunkach przewidzianych dyrektywą 96/34 [...]".

— Ocena Trybunału

31 Klauzula 2 pkt 1 porozumienia ramowego przyznaje pracownikom, mężczyznom i kobietom, prawo do trwającego przynajmniej trzy miesiące urlopu rodzicielskiego.

32 Na mocy pkt 9 przesłanek ogólnych tego porozumienia ramowego urlop rodzicielski różni się od urlopu macierzyńskiego. Urlop rodzicielski przyznawany jest rodzicom, aby umożliwić im opiekę nad dzieckiem. Z tego urlopu można skorzystać do czasu osiągnięcia przez dziecko określonego wieku, maksymalnie ośmiu lat. Natomiast urlop macierzyński ma odmienny cel. Jest nim zapewnienie ochrony biologicznej kondycji kobiety oraz szczególnych relacji między nią a jej dzieckiem w trakcie

okresu, jaki następuje po ciąży i po porodzie, aby uniknąć zakłócenia tych relacji poprzez kumulację zajęć wynikającą z jednoczesnego wykonywania działalności zawodowej (zob. podobnie wyrok z dnia 29 listopada 2001 r. w sprawie C-366/99 Griesmar, Rec. str. I-9383, pkt 43).

33 Z powyższego wynika, iż każde z rodziców posiada prawo do trwającego przynajmniej trzy miesiące urlopu rodzicielskiego oraz że tenże urlop nie może ulec skróceniu, jeśli zostaje przerwany przez inny urlop, taki jak urlop macierzyński, mający odmienny niż urlop rodzicielski cel. Trybunał orzekł już, iż gwarantowany prawem wspólnotowym urlop nie może wpływać na uprawnienie do skorzystania z innego gwarantowanego przez to prawo urlopu. I tak w wyroku z dnia 18 marca 2004 r. w sprawie C-342/01 Merino Gómez, Rec. str. I-2605, pkt 41, Trybunał orzekł, iż skorzystanie z urlopu macierzyńskiego nie może wpływać na prawo do pełnego dorocznego urlopu wypoczynkowego.

34 Należy stwierdzić, że poprzez wymóg obligatoryjnego zakończenia urlopu rodzicielskiego w dniu, w którym uległ on przerwaniu przez urlop macierzyński lub urlop z racji przysposobienia, bez możliwości przesunięcia przez rodzica tej części urlopu rodzicielskiego, z której nie mógł on skorzystać, Wielkie Księstwo Luksemburga nie zapewniło wszystkim rodzicom trwającego minimalnie trzy miesiące urlopu rodzicielskiego. Zatem państwo to uchybiło zobowiązaniom, które na nim ciążą na mocy dyrektywy 96/34.

35 Wniosku tego nie podważa okoliczność, iż istnieje małe prawdopodobieństwo tego, aby urlop macierzyński bądź urlop z racji przysposobienia mogły spowodować przedwczesne zakończenie urlopu rodzicielskiego. W istocie taka okoliczność ma wpływ nie na istnienie zarzucanego uchybienia, ale na jego zakres. W tym względzie w punkcie 14 wyroku z dnia 27 listopada 1990 r. w sprawie C-209/88 Komisja przeciwko Włochom, Rec. str. I-4313, Trybunał orzekł, iż nieprzestrzeganie obowiązku nałożonego przez normę prawa wspólnotowego stanowi samo w sobie uchybienie zobowiązaniom, a twierdzenie, że to nieprzestrzeganie nie pociągnęło za sobą ujemnych konsekwencji, pozbawione jest znaczenia.

36 Należy jednakże ustalić, czy zmiana ustawy z 1999 r. dokonana ustawą z 2002 r. położyła kres powyższemu uchybieniu.

37 Te ostatnie zmiany wprowadziły w ustawie z 1999 r. nową wersję art. 10, a w szczególności jego akapitu szóstego. Tak więc przepis ten nie przyznaje prawa do urlopu rodzicielskiego, ale poprzestaje na przewidzeniu możliwości, iż taki urlop może zostać przyznany przez pracodawcę, i to wedle jego uznania.

38 Należy zatem stwierdzić, iż art. 10 akapit szósty ustawy z 1999 r. nie położył kresu zarzucanemu uchybieniu, jakie wynika z art. 7 ust. 2 tej samej ustawy.

39 W konsekwencji pierwszy zarzut podniesiony przez Komisję na poparcie jej skargi należy uznać za zasadny.

Drugi zarzut

— Argumentacja stron

40 Komisja utrzymuje, iż art. 19 akapit piąty ustawy z 1999 r., który stanowi, iż prawo do urlopu rodzicielskiego istnieje jedynie w stosunku do dzieci urodzonych po 31 grudnia 1998 r. lub co do których wszczęto po tejże dacie postępowanie o przysposobienie, jest niezgodny z dyrektywą 96/34.

41 Według Komisji dyrektywa ta nakłada na państwa członkowskie obowiązek uznania prawa do urlopu rodzicielskiego rodzicom wszystkich małoletnich w określonym wieku, który maksymalnie może wynosić osiem lat, a który Wielkie Księstwo Luksemburga ustaliło na pięć lat, bez względu na fakt, czy urodziły się one przed dniem 3 czerwca 1998 r., który był ostatecznym terminem do dokonania transpozycji tejże dyrektywy, czy po tej dacie.

42 Komisja uważa, iż poprzez wymóg, aby data narodzenia się dzieci lub wszczęcia postępowania o przysposobienie przed właściwym sądem przypadała po 31 grudnia 1998 r., Wielkie Księstwo Luksemburga w transpozycji dyrektywy 96/34 do swojego krajowego porządku prawnego uzależniło skorzystanie z urlopu rodzicielskiego od dodatkowego, niedozwolonego przez dyrektywę 96/34 warunku.

43 Rząd luksemburski replikuje, po pierwsze, iż zdarzeniem powodującym powstanie prawa do urlopu rodzicielskiego są narodziny lub adopcja dziecka, zdarzenie, które aby stać się podstawą prawa do urlopu rodzicielskiego, winno nastąpić po wejściu w życie dyrektywy 96/34 w zainteresowanym państwie członkowskim.

44 Po drugie, tenże rząd uważa, że wykładnia dokonana przez Komisję powoduje działanie dyrektywy 96/34 ze skutkiem wstecznym. Przypomina on orzecznictwo Trybunału, zgodnie z którym środki wspólnotowe nie działają ze skutkiem wstecznym poza szczególnymi przypadkami, kiedy z postanowień tego środka wyraźnie wynika, iż taki jest zamiar prawodawcy wspólnotowego. Nie ma to miejsca w niniejszej sprawie, gdyż w przeciwieństwie do powyższego, państwa członkowskie przewidziały stopniowe wprowadzanie przepisów tej dyrektywy do ich porządków prawnych.

45 Ponadto Wielkie Księstwo Luksemburga podnosi, iż położyło kres zarzucanemu uchybieniu poprzez wprowadzenie nowego art. 10 akapit szósty do ustawy z 1999 r.

— Ocena Trybunału

46 Należy przypomnieć, iż klauzula 2 pkt 1 porozumienia ramowego przyznaje pracownikom indywidualne prawo do urlopu rodzicielskiego, aby umożliwić im opiekę nad dzieckiem, i że z tego urlopu można skorzystać do czasu osiągnięcia przez dziecko określonego wieku, maksymalnie ośmiu lat, zgodnie z ustaleniami państw członkowskich. Zgodnie z uregulowaniami luksemburskimi z urlopu tego można skorzystać do czasu osiągnięcia przez dziecko piątego roku życia.

47 Z powyższego wynika, iż dyrektywa 96/34 przyznaje prawo do urlopu rodzicielskiego wszystkim rodzicom, którzy mają dziecko w wieku nieprzekraczającym określonego limitu. Ze względu na to, że dyrektywa ta przewiduje, iż prawo do urlopu rodzicielskiego przysługuje w pewnym okresie, do momentu kiedy dziecko osiągnie wiek określony przez zainteresowane państwo członkowskie, okoliczność, czy dziecko narodziło się przed ostatecznym terminem przewidzianym do dokonania transpozycji tejże dyrektywy, czy też po nim, nie ma w tym względzie znaczenia. Prawo do urlopu rodzicielskiego nie jest związane z urodzeniem czy z przysposobieniem danego dziecka jako faktami, które z racji daty zaistnienia skutkują powstaniem prawa do skorzystania z tego urlopu. Z brzmienia porozumienia ramowego wynika oczywiście, iż prawo do urlopu rodzicielskiego jest przyznane „z powodu urodzenia lub przysposobienia" dziecka, lecz to sformułowanie odzwierciedla jedynie fakt, iż przyznanie urlopu rodzicielskiego jest uzależnione od warunku, że dziecko narodziło się bądź zostało przysposobione. Powyższe nie implikuje, że dla powstania prawa do urlopu rodzicielskiego urodzenie czy przysposobienie dziecka winno nastąpić po wejściu w życie powyższej dyrektywy w zainteresowanym państwie członkowskim.

48 Ustanawiając wymóg, aby dziecko, ze względu na które rodzic może skorzystać z urlopu rodzicielskiego, narodziło się po 31 grudnia 1998 r. lub aby w stosunku do tego dziecka postępowanie o przysposobienie wszczęto po tej dacie, Wielkie Księstwo Luksemburga pozbawiło możliwości skorzystania z tego prawa rodziców dzieci, które narodziły się lub z uwagi na które zostało wszczęte postępowanie

o przysposobione przed tą datą, a które nie osiągnęły wieku pięciu lat w dniu wejścia w życie ustawy z 1999 r. Ten sposób wykonania dyrektywy 96/34 jest sprzeczny z jej celem, którym jest przyznanie prawa do urlopu rodzicielskiego rodzicom dzieci, które nie osiągnęły jeszcze określonego wieku. W ten sposób powyższe państwo członkowskie dodało do przewidzianego tą dyrektywą prawa do urlopu rodzicielskiego warunek przez nią niedozwolony.

49 Zatem, jak słusznie zaznaczył rzecznik generalny w pkt 73 swojej opinii, analiza ta w żaden sposób nie przyznaje skutku wstecznego dyrektywie 96/34. Chodzi tu jedynie o jej bezpośrednie zastosowanie do sytuacji powstałych przed jej wejściem w życie (zob. podobnie wyrok z dnia 29 stycznia 2002 r. w sprawie C-162/00 Pokrzeptowicz-Meyer, Rec. str. I-1049, pkt 50).

50 Odnośnie do argumentu Wielkiego Księstwa Luksemburga, zgodnie z którym położyło ono kres temu uchybieniu poprzez wprowadzenie nowego art. 10 akapit szósty ustawy z 1999 r., należy przypomnieć, iż artykuł ten nie przyznaje prawa do urlopu rodzicielskiego, ale ogranicza się do przyznania pracodawcy możliwości udzielenia pracownikowi urlopu rodzicielskiego. W tych okolicznościach przepis ten nie położył kresu zarzucanemu uchybieniu.

51 Z powyższych rozważań wynika, że drugi zarzut podniesiony przez Komisję na poparcie jej skargi winien być również uznany za zasadny.

52 W konsekwencji należy stwierdzić, iż przewidując, że powstające w trakcie urlopu rodzicielskiego uprawnienia do urlopu macierzyńskiego lub do urlopu z racji przysposobienia zastępują urlop rodzicielski, który w ten sposób winien ulec zakończeniu, bez umożliwienia rodzicowi przesunięcia części urlopu rodzicielskiego, z której nie mógł on skorzystać, oraz ograniczając przyznanie prawa do urlopu

rodzicielskiego do rodziców dzieci narodzonych po dniu 31 grudnia 1998 r. lub co do których postępowanie o przysposobienie wszczęto po tej dacie, Wielkie Księstwo Luksemburga uchybiło zobowiązaniom, które na nim ciążą na mocy dyrektywy 96/34.

W przedmiocie kosztów

53 Zgodnie z art. 69 § 2 regulaminu kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ Komisja wniosła o obciążenie Wielkiego Księstwa Luksemburga kosztami postępowania, a Wielkie Księstwo Luksemburga przegrało sprawę, należy obciążyć je kosztami postępowania.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

1) **Przewidując, że powstające w trakcie urlopu rodzicielskiego uprawnienia do urlopu macierzyńskiego lub do urlopu z racji przysposobienia zastępują urlop rodzicielski, który w ten sposób winien ulec zakończeniu, bez umożliwienia rodzicowi przesunięcia części urlopu rodzicielskiego, z której nie mógł on skorzystać, oraz ograniczając przyznanie prawa do urlopu rodzicielskiego do rodziców dzieci narodzonych po dniu 31 grudnia 1998 r. lub co do których postępowanie o przysposobienie wszczęto po tej dacie, Wielkie Księstwo Luksemburga uchybiło zobowiązaniom, które na nim ciążą na mocy dyrektywy Rady 96/34/WE z dnia 3 czerwca 1996 r. w sprawie porozumienia ramowego dotyczącego urlopu rodzicielskiego zawartego przez UNICE, CEEP oraz ETUC.**

2) **Wielkie Księstwo Luksemburga zostaje obciążone kosztami postępowania.**

Podpisy